

Олена Шершньова, Ярослава Гаврилова, Вікторія Кілянчук

ДОСВІД ПРОЄКТУ TEXTOUR У ФОРМУВАННІ МОДЕРНИХ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ

У тезах розкрито характеристики Шляху Via Regia та роль Рівненської області в його межах. Також подано досвід проекту TEXTOUR, який впроваджується в Україні Управлінням культури та туризму Рівненської обласної державної адміністрації, у формуванні модерних ідентичностей під час його реалізації.

Ключові слова: *проект, TEXTOUR, ідентичність, Via Regia, Рівненська область.*

Shershnova Olena, Havrylova Yaroslava, Kilianchuk Viktoriia

THE TEXTOUR PROJECT EXPERIENCE IN THE MODERN IDENTITIES' FORMATION

The theses reveal the characteristics of the Via Regia and the Rivne region's role within its frames. The TEXTOUR project experience, which is implemented in Ukraine by the Department of Culture and Tourism of the Rivne Regional State Administration, in the formation of modern identities during its implementation, is also presented.

Keywords: *project, TEXTOUR, identity, Via Regia, Rivne region.*

Згідно з даними Ради Європи, Via Regia є найстарішим та найдовшим шляхом, що з'єднує Східну та Західну Європу. Наявні дані засвідчують, що Via Regia, який пролягає на південь від льодовикової шапки та на північ від середньої гірської зони, був улюбленим регіоном переходу мігруючих племен ще в кам'яному віці. Сьогодні маршрут з'єднує європейські країни і має протяжність 4,5 тис. км., а також є Європейським коридором розвитку III [1].

Via Regia, який ще називають «Шляхом Королів», був частиною найважливішої дорожньої системи Раннього Середньовіччя. З плином часу ця дорога постійно змінювалась, адаптуючись до нових епох, зберігаючи своє вирішальне економічне значення для міжрегіональної торгівлі. Така довга історія відображається у багатій спадщині, починаючи від архітектури та закінчуючи нематеріальними традиціями, які сформували європейський континент [2]. Він проходить через 8 країн, включаючи Україну, де перетинає 5 регіонів. Серед них і Рівненщина, яка завжди була важливою частиною шляху, оскільки це була батьківщина могутньої європейської династії князів Острозьких, які мали значний вплив на політичне, економічне, наукове та культурне життя Європи.

Via Regia має більше значення не як дорога, а як шлях передачі ідей і культурних цінностей, формування модерних ідентичностей. Так, резиденції князів Острозьких, у тому числі у Дубно та Острозі, були епіцентрами обміну думками, які сприяли багатьом перетворенням у Європі та й на сучасній території Рівненської області. Сьогодні науково-культурні здобутки тих часів є основою культурної спадщини, яка також є вбудованою в європейську культурну спадщину та дозволяє комплексно впливати на формування модерних ідентичностей українців як європейців. Саме тому Рівненщина стала однією з пілотних територій, які беруть участь у проєкті «Соціальні інновації та технології для сталого зростання через розвиток культурного туризму (TExTOUR)» [2].

Загалом, метою проєкту TExTOUR є розробка дієвих стратегій розвитку культурного туризму для територій з різним потенціалом та різними локальними соціально-економічними викликами, адже пілотними територіями проєкту є пілот № 1 «Селище Креспі д'Адда (Італія)», пілот № 2 «Місто Нарва (Естонія)», пілот № 3 «Дестинація «Умгебінделаянд» (Німеччина)», пілот № 4 «Культурний шлях Via Regia» (Україна/ Німеччина), пілот № 5 «Місто Требінье (Боснія і Герцоговина)», пілот № 6 «Місто Тарновські Гури (Польща)», пілот №7 «Долина Коа (Португалія) та печера Сієга-Верде (Іспанія)», пілот №8 «Місто Енфе (Ліван) та Фікарду (Кіпр)». Також проєкту TExTOUR будуть

використані для розробки модульного та масштабованого Плану дій Європейського Союзу з розвитку культурного туризму.

Рівненщина, пілот №4 проєкту TExTOUR, – регіон із визначною історико-культурною спадщиною, яка є не лише унікальною серед регіонів України, а й важливою частиною європейської спадщини. За даними Управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації (ОДА), у області розташовано: 8 замків (Острозький та Дубенський); 84 пам'ятки монументального мистецтва; 1761 пам'ятка історії; 1088 ам'яток археології; 388 пам'яток архітектури; 1174 культові споруди, з них 248 пам'яток архітектури. Крім того, в області є 20 монастирів, які зберігають старовинні, чудотворні та освячені ікони. Працюють 84 готелі, 30 баз відпочинку, 45 садіб сільського туризму та 7 Туристичних Інформаційних Офісів [4].

Враховуючи історичні свідчення, Via Regia на Рівненщині змінював свій напрямок залежно від ситуації на ринку та змін торгових шляхів. Початковий маршрут проходив через місто Острог. Пізніше королі почали переїжджати до Дубна, який був визначним торговим центром Європи і де відбувалися Контрактові ярмарки. Враховуючи важливість культурної спадщини, пов'язаної з обома варіантами маршруту, загальна площа пілотної території становить 10 518,8 км². Це територія двох районів – Дубенського (3269 км²) та Рівненського (7249,8 км²).

За даними Управління культури і туризму Рівненської ОДА, до початку російської агресії на Рівненщині проживало 1159,6 тис. осіб, з них у міських поселеннях – 549,6 тис. осіб, у сільській місцевості – 607,7 тис. осіб. Питома вага населення області в загальній чисельності населення України становить 2,7 %, у тому числі міського – 1,9 %, сільського – 4,7 %. Збільшення чисельності жителів області відбувається внаслідок природного приросту та міграційних процесів. У віковій структурі населення переважають особи віком від 16 до 59 років (60%) [5].

Для того, щоб якісно інкорпорувати весь наявний туристичний та історико-культурний потенціал Рівненщини для Стратегії розвитку культурного туризму пілоту №4 було проведено серію воркшопів з локальним та регіональними стейкхолдерами (липень-вересень 2022 року). Так, воркшоп №1 «Цілі та спільне мапування» показав, що місцеві громади все ще мають вузьке

бачення інноваційних можливостей і не мають досвіду використання сучасних інструментів, особливо в ІКТ, для популяризації спадщини або створення нових пропозицій, які можуть відповісти очікуванням туристів. Збагачення основних гравців ефективними інструментами та надання їм можливості створити унікальний туристичний імідж як частини міжнародного маршруту Via Regia є ключовим пунктом інтересу Рівненської області для участі в проєкті TExTOUR.

Разом з тим, спільними сподіваннями за результатами роботи у воркшопі №1 послали: активізувати туристичну діяльність місцевих громад; залучати кошти для розвитку місцевих громад через сталий туризм; створити умови для безбар'єрного туризму культурного маршруту Via Regia у Рівненській області; розвивати Україну як Європу через сталий культурний туризм; розвивати SMART-технології на культурному маршруті Via Regia у Рівненській області; оцифрувати все для сталого культурного туризму; покращити туристичну інфраструктуру та залучення культурної спадщини на культурному маршруті Via Regia у Рівненській області; підвищити рівень зайнятості місцевого населення; посилити регіональний розвиток через сталий культурний туризм; зберігати та розвивати історико-культурні об'єкти культурного маршруту Via Regia у Рівненській області; популяризувати культурний маршрут Via Regia в Україні та за кордоном.

Реалізація визначених сподівань в межах реалізації Стратегії розвитку культурного туризму пілоту №4 за результатами проєкту TExTOUR, дозволить покращити процеси формування ідентичностей як належних до європейських, зі спільним минулим та впевненим майбутнім, адже і у Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року представлено таке бачення регіонального розвитку: «РІВНЕНЩИНА – лідер Північно-західного регіону України, територія зі сприятливим інвестиційним кліматом, розвиненою інфраструктурою та унікальними природними ресурсами, де створено рівні можливості для ведення бізнесу та гармонійного розвитку людини» [5]. Разом з тим, спільні цінності, які були згенеровані під час роботи у воркшопі № 1, були систематизовані за такими блоками, як: Сталість, що включає чисте довкілля, Розвиток місцевої громади та Збере-

ження культурної спадщини; Доступність, що включає інклюзивність, безбар'єрність, технічні інновації (SMART-технології) та вільний доступ до інформації; Гостинність, що включає розвиток персоналу, соціальні інновації та повагу до гідності; Права людини, що включає свободу та рівність; Безпека та мужність, які мають вирішальне значення в нинішній ситуації в Україні.

Відтак, досвід TExTOUR у формуванні модерних ідентичностей є беззаперечно важливим та необхідним для інших територій з огляду на демографічну ситуацію та наслідки російсько-української війни. Адже, до прикладу, за даними Управління культури та туризму Рівненської обласної державної адміністрації, з лютого по листопад 2022 рокуна Рівненщину прибуло 82 тис. переселенців. Близько 38 тис., серед них третина – діти, залишилися на території до сьогодні (чисельність населення області зросла на 4,3%). Окрім того, переважна більшість переселенців належать до вразливих груп – майже 15 тис. сімей (матері з дітьми), 7 тис. пенсіонери, 2 тис. людей з інвалідністю. Всі ці внутрішньо переміщені особи потребують бути включеними в життя регіону та формувати нові ідентичності, в чому допомагають різноманітні активності проєкту «Соціальні інновації та технології для сталого зростання через розвиток культурного туризму (TExTOUR)».

Використані джерела:

1. About Via Regia. URL: <https://via-regia.org.ua/en/pro-via-regia/> (дата звернення 05.06.2023).

2. TExTOUR project site. URL: <https://textour-project.eu/> (дата звернення 05.06.2023).

3. Via Regia – Cultural Route of the Council of Europe certified in 2005. URL: <https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/via-regia> (дата звернення 05.06.2023).

4. Розпорядження голови Рівненської обласної державної адміністрації від 28 травня 2020 р. № 325 «Про Стратегію розвитку туризму та рекреації в Рівненській області на період до 2027 року». URL: <https://www.rv.gov.ua/npas/pro-strategiyu-rozvitku-turizmu-ta-rekreaciyi-v-rivnenskiy-oblasti-na-period-do-2027-roku-325-2020> (дата звернення 05.06.2023).

5. Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2027 року. URL: <https://www.rv.gov.ua/storage/app/sites/11/2020/strategia-2027-proekt.pdf> (дата звернення 05.06.2023).